

# Nederlandse hondenrassen: van Stabij tot Markiesje

**De Raad van Beheer op Kynologisch gebied in Nederland kent negen Nederlandse hondenrassen: de Hollandse herder, het Kooikerhondje, de Drentsche patrijshond, de Stabij, de Wetterhoun, de Hollandse smoushond, de Nederlandse schapendoes, de Saarlooswolfhond en het Markiesje. Daarnaast kent Nederland de (niet erkende) Boerenfox. Welke rassen kunnen we met recht toevoegen aan de lijst zeldzame Nederlandse huiddierrassen? In dit artikel geven we u een overzicht van de populatiegrootte van de Nederlandse hondenrassen.**

De hond is een van de eerste gedomesticeerde dieren. De verschillende hondenrassen zijn ontstaan door de aanpassing op de verschillende functies die de hond had. Nederland kent een geschiedenis van handel en veeteelt. Eeuwenlang werden herders, jagers en vissers bij hun dagelijkse werk door honden geholpen die als functie herdershond, jachthond of gezelschapshond hadden. De Schapendoes was een schapendrijver en de Hollandse herder een schapenhoeder. Het Kooikerhondje lokte met z'n witte staartpunt de eenden de kooi in en hoorde daarbij niet te blaffen. De Smoushond werd ook wel het Heerestalhondje (hondje op stal van de hereboer) genoemd en was een prima ratten- en muizenvanger. In Friesland en Drenthe werden honden voor de jacht ingezet naast het waken op het erf. De Stabijhoun en de Drentsche patrijshond behoren beide tot de staande jachthonden. Beide rassen worden nu veel als huishond gehouden; ook nemen nu nog veel Drentsche patrijshonden deel aan de jacht of een jacht-cursus of lopen veldwedstrijden. In het waterrijke midden van Friesland had de

Wetterhoun zijn eldorado bij de jacht op waterwild (otters, eenden etc.). De Boerenfox is geen erkend ras, maar komt veel voor op boerderijen en heeft nog steeds een nuttige functie als muizen- en mollenvanger en waakhond. In Zeldzaam Huisdier uit 2004 heeft een verhaal over de Boerenfox gestaan en er is in Brabant een contactdag voor houders geweest. De Nederlandse rassen zijn op eeuwenoude schilderijen terug te vinden en zijn altijd in Nederland gehouden of teruggefokt (zoals het Markiesje uit de Franse Papillon). Vroeger waren er ook nog een Steenbrak, een Keeshond (heeft een Duitse oorsprong gekregen) en een Friesche windhond (zie het vorige nummer van Zeldzaam Huisdier). Deze rassen zijn er niet meer of zijn niet teruggefokt. In het rijtje rassen met een Nederlandse historie is de Saarlooswolfhond een uitzondering. Dit ras is in de jaren dertig in Nederland vormgegeven door een kruising van een wolvin met een herdershond. De Saarlooswolfhond is een sociale huishond, maar heeft geen nutsfunctie en geen eeuwenlange historie.



Hollandse ruwharige herdershond

## Rasverenigingen

Anno 2009 is de hond in de beroepssfeer een randverschijnsel geworden. Daar staat echter de opkomst van de hond als gezelschapshond tegenover, zoals het Markiesje ook in het verleden al was. In de afgelopen eeuw zijn er voorschriften voor het uiterlijk van honden, de rasstandaarden, gekomen. Vanaf dat moment deed de rashond zijn intrede en begon de schoonheidsfokkerij met het fokken op uniforme rasmerken. Op de website van De Raad van Beheer op Kynologisch gebied in Nederland staat ook specifieke rasinformatie ([www.raadvanbeheer.nl](http://www.raadvanbeheer.nl)).

## Populatiegegevens

Enthousiaste houders en fokkers zijn van levensbelang voor de hondenrassen. Veel mensen vinden het leuk om één of meer dieren van zo'n ras te houden en er verstandig mee te fokken om een goede basis voor de toekomst te leggen. In tabel 1 staan de populatiegegevens waarin u kunt zien hoeveel liefhebbers zich inzetten voor de fokkerij en het gebruik van het ras en hoeveel honden er in Nederland zijn. De gegevens in de tabel zijn verkregen via de rasverenigingen en via de Raad van Beheer. Daarnaast zijn dieren van fokkers die niet bij een rasvereniging of fokkersclub zijn aangesloten 'niet zichtbaar'. Van de Stabijhoun is bekend dat gemiddeld 15



Stabijhoun Aaron Marlein van Drienermarke



Kooikerhondje



Smous

procent van de fokkers buiten de vereniging fokt. Alle stamboeken hebben regels opgesteld om inteelt in de populatie te voorkomen. Met een fractie van de dieren wordt maar gefokt. Het aantal nesten per teef of reu is meestal aan een maximum gebonden. Bij de Hollandse herder zijn drie variëteiten: korthaar, langhaar en ruwhaar. De ruwhaarpopulatie is de kleinste met per jaar maar een paar nesten. In het buitenland zijn ook enkele Hollandse herders. Bij de Drentsche patrijshond wordt met 17 procent van de teven en 7 procent van de reuen gefokt. De dieren moeten aan de foknormen voldoen, te weten goede uitslagen op HD-onderzoek en oogonder-

zoek, en fokkers kunnen kiezen tussen exterieur en/of een KNJV-diploma. Wetterhounreuen mogen maximaal vier teven dekken. Een goedgekeurde teef krijgt gemiddeld twee nesten in totaal. Stabijhounreuen mogen maximaal acht teven dekken. In de praktijk krijgt elke teef ongeveer drie nesten. De fokcommissie geeft vooraf een fokadvies. Iedere Smoushond die geboren wordt, neemt in principe deel aan de fokkerij en niet vaker dan twee à drie keer, in de praktijk blijkt dat ongeveer een derde deel van de Smousen nakomelingen krijgt. De populatie Schapendoesen wereldwijd is ruim 10.000, in Nederland zijn er 3800. Van de Schapendoes loopt het aantal nesten per jaar terug. De

gemiddelde grootte van een nest is zes pups, en gemiddeld krijgen de teven 2,5 nest, het maximum per teef is vier. Het is niet gelukt meer gegevens te verzamelen van het Markiesje en de Boerenfox.

## Zeldzaam

Volgens de FAO-risicoclassificatie is een ras met minder dan vijfduizend vrouwelijke fokdieren kwetsbaar en met minder dan duizend vrouwelijke fokdieren bedreigd. Vanuit die classificatie zijn alle rassen zeldzaam of bedreigd te noemen. Daarom is CGN in samenwerking met de NVSW begonnen om van reuen van Wetterhoun en Stabijhoun sperma op te slaan in de genenbank. Ook andere rassen zouden hiervoor in aanmerking kunnen komen, mits ze een agrarische (veeteelt, visserij en jacht) historie hebben. De Saarlooswolfhond en het Markiesje komen hiervoor niet in aanmerking. Ook de Boerenfox niet, omdat het een niet erkend ras betreft. ●

Tabel 1 – Aantal en status van de Nederlandse hondenrassen in 2008

ras	aant. teven	aant. reuen	aant. fokteven	aant. dekreuen	nesten per jaar	pups per jaar	status
Hollandse herder langhaar	300	300	30	20	12	80	bedreigd
Hollandse herder ruwhaar	200	200	20	20	3	18	bedreigd
Hollandse herder korthaar	750	750	100	20	24	150	bedreigd
Kooikerhondje	2500	2500	130	44	85	450	kwetsbaar
Drentsche Patrijshond	2500	2700	431	199	100	500	kwetsbaar
Stabijhoun	2000	2000	175	70	50	325	kwetsbaar
Wetterhoun	500	500	70	70	13	100	bedreigd
Hollandse Smoushond	600	600	200	200	20	100	bedreigd
Nederlandse Schapendoes	2000	2000	90	30	50	300	kwetsbaar
Saarlooswolfhond	600	600					bedreigd
Markiesje	600	600					bedreigd
Boerenfox							

## Bronnen:

- Contactpersonen van de rasverenigingen (ook voor de foto's).
- Website van de Raad van Beheer.
- Boek: De Nederlandse Hondenrassen van Rietje Lentjes. CirCum Communicatie Groep. 2002. 204 p. ISBN 90-77002-08-1